

Procés a la història

OPINIÓ

L'AJUNTAMENT DE VILANOVA DE SIXENA PORTA ALS TRIBUNALS UN HISTORIADOR PER HAVER ESCRIT QUE EL MONESTIR L'HAVIEN CREMAT ANARQUISTES LOCALS I NO MILICIANES VINGUTS DE BARCELONA A LES ORDRES DE COMPANYYS. A PARTIR D'ARA, TAMBÉ FAREM QUE SIGUIN ELS TRIBUNALS ELS QUI DETERMININ LA VERITAT HISTÒRICA?

Sempre havia sentit a dir que a l'Ateneu de Madrid van posar a votació dels socis, l'any 1936, l'existència de Déu: per un vot més en contra que a favor, van proclamar solemnement que Déu no existia. El cas s'explica sovint com un exemple de mètode errat per arribar a conclusions. Hi ha coses que es poden establir votant. Hi ha coses que no. La llei de la gravetat no es posa a votació, no depèn de les majories i les minories. Les qüestions de ciència, però també les de fe, no depenen de quants vots tenen a favor i quants en contra. L'exemple de la votació sobre l'existència de Déu és tan clar que va molt bé per explicar-ho, però tan absurd que de vegades tens la sensació que és un cas apòcrif i que realment a ningú no se li podia ocórrer un disbarat així.

Però potser sí que se li podia ocórrer. Ara n'ha passat una de la mateixa alçada, si fa no fa. L'Ajuntament de Vilanova de Sixena ha acordat per unanimitat dur als tribunals Albert Velasco, conservador del Museu de Lleida, per haver publicat uns articles –al meu parer, ben documentats i citant fonts versemblants i solvents– argumentant que l'incendi del monestir de Sixena, a l'inici de la Guerra Civil, el van dur a terme anarquistes del mateix poble, abans no arribessin les columnes de milicians procedents de Barcelona (que van fer altres barbaritats, però no aquesta). Això contradia la tesis oficial de l'Ajuntament de Vilanova que diu que els seus habitants l'any 1936 van més aviat protegir el patrimoni i les persones del monestir, i que la destrucció la van dur a terme, literalment, milicians procedents de Catalunya a les ordres del president Companys. Tesis que, dit sigui de passada (perquè no és el més rellevant) documenten d'una manera més feble i amb testimonis menys solvents.

VICENC
VILLATORO
villatorolamolla@hotmail.com

Òbviament, no tinc ni idea de qui va cremar el monestir de Sixena fa vuitanta anys. Hi ha versions diverses, més o menys versemblants, més o menys documentades. El que té de meravellós el cas no és que sobre un fet històric hi hagi hipòtesis diferents. El que és meravellós, extraordinari, és que algú cregui que la manera de fixar la veritat històrica d'un fet que no té testimonis vius sigui portar-ho als tribunals, perquè decideixin els jutges. És tan extraordinari, i tan inadequat, com posar a votació l'existència de Déu. Certament, sóc conscient

que la demanda és interessada: l'Ajuntament de Vilanova necessita que s'estableixi la versió que l'afavoreix en el litigi sobre les pintures de Sixena que són al MNAC, salvades després de l'incendi per Josep Gudiol, amb diners de la Generalitat. A la seva manera de veure-ho, el fet que els catalans s'ho endugessin cremessin el monestir insinuaria una operació de robatori que obligaria ara a totnar les pintures. Però tot això és secundari, en el fons. El que és bèstia és que algú consideri que les polèmiques entre historiadors les hagin de resoldre els tribunals. Que siguin els jutges els qui hagin de dir si la font d'aquest és més fiable que la d'aquell, si aquest ho ha investigat més o menys. I les disputes entre els físics, els químics o els filòsofs les hauran de decidir també els tribunals?

Potser la clau és que, sobretot al voltant de les qüestions relacionades amb Catalunya, una part de l'opinió pública i de les institucions espanyoles han decidit que el terreny de litigi són els tribunals i només els tribunals. En un país on els tribunals són els que diuen a qui poden votar o no poden votar els bascos, de què pot parlar i de què no pot parlar el Parlament de Catalunya, quantes hores fan falta a l'escola per aprendre una llengua, qui està habilitat i qui no per fer política (contra el que diuen els vots dels ciutadans), en un país, doncs, on els tribunals substitueixen els parlaments, els governs, la política, per què no haurien de decidir també quina és la veritat històrica, qui va cremar el monestir de Sixena o qui va matar al príncep de Viana? En una societat judicialitzada, els tribunals ho decideixen tot. Podríem tornar a provar allò de l'existència de Déu: a veure què decideixen els tribunals.

Escriptor, guionista i crític d'art